

REKABET KURULU KARARI

Dosya No : D1/1/A.Ö.-99/6

Karar No : 99-21/173-92

Karar Tarihi : 28.04.1999

Toplantıya Katılan

İl.Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,

Üyeler : Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, Dr.Kemal EROL,
İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, Ali Ersan GÖKMEN,
R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR.

Bildirimde Bulunan:

Agretaş Agregta İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekili
Av. Dr. Fadlullah CERRAHOĞLU
Güllü Sk., No:1, 3'üncü Levent/İSTANBUL

- Taraflar:**
- Lafarge Coppé S.A.
61 rue des Belles Feuilles, FR-75782 Paris/FRANSA
  - Arslan Çimento A.Ş.
Emirhan Cad., No:145/13, Barbaros Plaza, Dikilitaş/İSTANBUL
  - Agretaş Agregta İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Emirhan Cad., No:145/13, Barbaros Plaza, Dikilitaş/İSTANBUL
  - Ekmel İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Emirhan Cad., No:145/13, Barbaros Plaza, Dikilitaş/İSTANBUL
  - Birtaş-Birlik İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Taşlıman Mevkii, Darıca/GEBZE
  - Aslı F. BAŞGÖZ
Maya Aker Center, Büyükdere Cad., No:101-102,B Blok, Kat:17,
Esentepe/İSTANBUL
  - Yibitaş Holding A.Ş.
Hoşdere Cad., No:147, Çankaya/ANKARA
  - Erdoğan AKDAĞ
Hoşdere Cad., No:147, Çankaya/ANKARA
  - Bilal ŞAHİN
Hoşdere Cad., No:147, Çankaya/ANKARA
  - Seyhan Cengiz TURHAN
Hoşdere Cad., No:147, Çankaya/ANKARA
  - Hayri YILDIZ
Hoşdere Cad., No:147, Çankaya/ANKARA

- Abdurrahman KARAMANLIOĞLU
Hoşdere Cad., No:147, Çankaya/ANKARA

Bildirim Konusu: Yibitaş Holding A.Ş. (Yibitaş) ile Lafarge Grubu (Lafarge) arasında 15 Nisan 1994 tarihinde imzalanan “Ortak Girişim Anlaşması”nın ilgili maddelerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4, 6 ve 7’nci maddelerine aykırı olmadığına tespitine yönelik menfi tespit/muafiyet talebi.

Raportörler Görüşü : Başvuruya konu ortak girişim anlaşmasının, üretim zincirinin aynı seviyesinde yer alan rakip teşebbüsler tarafından gerçekleştirilmesi ve ortak girişim şirketinin de ana işletmelerle aynı ilgili ürün pazarında faaliyet gösteriyor olması, ana işletmeler arasında ve/veya ana işletmelerle ortak girişim arasındaki koordinasyon sağlama olasılığı ve ilgili pazarda yaratabileceği etkiler dolayısıyla;

- Bildirime konu ortak girişim anlaşmasına, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4’üncü maddesi kapsamında yer alması sebebiyle menfi tespit belgesi verilmesinin uygun olmayacağı,
- Ancak, söz konusu anlaşmanın anılan Kanun’un 5’inci maddesinde belirtilen koşulların tamamını sağlaması nedeniyle 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınmasının, rekabet kuralları yönünden herhangi bir sakınca yaratmadığı.

DEĞERLENDİRME

Bildirim konusu menfi tespit/muafiyet talebi ile Kurum kayıtlarına 05.05.1998 tarih, 1098 sayı ile intikal etmiş olan Agretaş Agrega İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekili Av. Dr. Fadlullah CERRAHOĞLU imzalı bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 5 ve 8’inci maddeleri uyarınca, Raportörler Aydın ÖZTUNALI, Abdulgani GÜNGÖRDÜ ve H. Hüseyin ÜNLÜ tarafından yapılan inceleme sonucu düzenlenen 12.04.1999 tarih, D1/1/A.Ö.-99/6 sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Ön İnceleme Raporu’nu içeren 14.04.1999 tarih, REK.0.05.00.00/26 sayılı (15.04.1999 tarih, 99-19/133-63 sayılı karar ile Kurul gündeminde bulunan) Başkanlık önergesi, 99-21 sayılı Kurul toplantı gündeminin 10’uncu sırasında ele alınmıştır.

Başvuruya konu işlem, 15.04.1994 tarihinde taraflar arasında imzalanan ortak girişim anlaşmasına, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’a aykırılık teşkil etmediğini gösteren bir menfi tespit belgesi verilmesi, bunun mümkün olmaması durumunda ise söz konusu anlaşmaya ilgili Kanun’un 4’üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasından muafiyet tanınması talebidir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden, ilgili ürün pazarını, taraflardan hem Yibitaş’ın hem de Lafarge’ın ana iştiğal konusu olan “çimento”nun oluşturduğu anlaşılmaktadır. İlgili coğrafi pazar ise, ortak girişim anlaşmasına konu olan tesislerin yöresel dağılımları ve ağırlıklı olarak satış yaptıkları yerler göz önünde bulundurulduğunda, “Orta Anadolu ve Batı Karadeniz” bölgeleri olarak belirlenmiştir.

Anılan ortak girişimde (joint-venture), ana iştiğal konuları çimento üretimi olan Yibitaş ve Lafarge gruplarına büyük oranda Orta Anadolu ve Batı Karadeniz

pazarlarına satış yapan Yibitaş Holding kontrolündeki üretim tesislerinde ortaklık teşekkül ettirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden, 15.04.1994 tarihinde akdedilen anlaşma ile en sonuncusu 31.12.1998'de olmak üzere daha önce Yibitaş Holding A.Ş. kontrolünde bulunan şirketlerin Yibitaş Lafarge Orta Anadolu Çimento (YLAOÇ) bünyesinde bir araya getirildiği ve "nihai yapı" olarak adlandırılan bu oluşumun tamamlanmasıyla birlikte ilgili pazarda ana işletmelerden Yibitaş Grubu'nun direkt yatırımının kalmamasının yanısıra Lafarge'ın, Marmara Bölgesi'nde faaliyet gösteren Lafarge Aslan Çimento A.Ş. ve Batı Karadeniz Bölgesi'nde kurulu Lafarge Ereğli Çimento San. ve Tic. A.Ş. ile söz konusu ürün pazarında mevcudiyetlerini devam ettirdiği anlaşılmaktadır.

Bu durum, genel anlamda ortak girişim şirketi (YLAOÇ) ile ana işletmelerden birisi (Lafarge) arasındaki koordinasyon sağlayıcı oluşumların gerçekleşme ihtimalini kalıtsal olarak beraberinde getirmektedir. Ayrıca çimento gibi satış "hinterland"ları çok kesin bir biçimde çizilemeyen ürünlerde komşu bölgelerde kurulu üretim tesislerinin belli dönemlerde ortak satış merkezlerine sahip olmaları hususu, bu işbirliği doğurucu yaklaşımların olasılığını kuvvetlendirmektedir.

Bu noktada, gerçek veya potansiyel rakip durumunda olan teşebbüsler arasında meydana getirilen ortaklıklara, işbirliği sağlayıcı olabilme etkilerini her zaman taşımaları itibarıyla, salt yoğunlaşma yaratıcı oluşumlardan daha temkinli yaklaşılmasının gerektiği ve bu özellik dolayısıyla ilgili Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alan "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti ...kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan ...anlaşmalar....yasaktır.*" ifadesiyle değinilen, potansiyel olarak rekabeti sınırlama olgusu bağlamında ele alınmasının gerektiği; diğer bir ifadeyle, işlemin bu madde kapsamında incelenmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır..

Söz konusu ortak girişim anlaşmasının "İşbirliği ve Gizlilik" başlıklı 5'inci maddesinin ilk fıkrasında; "*Tarafların her biri, JVC'nin veya Şirketlerin doğrudan veya dolaylı hissedarı olduğu sürece, kendisinin ve Yan Kuruluşlarının, diğer Tarafın yazılı onayı olmadan, Pazar Alanında JVC dışında bir yolla işle doğrudan veya dolaylı iştirak etmeyeceğini kabul eder.*" denilmek ve takip eden bölümlerde de bu kapsamda ayrıntılar verilmek suretiyle, genel anlamda ana şirketlere ortak girişimle aynı pazarda rekabet etme yasağı getirilmektedir.

Bununla birlikte, anlaşmadaki aynı maddenin 7'nci fıkrasında ise "*Taraflardan biri Hisselerinin hepsini satarsa, bu satıştan sonra üç yıl süreyle Pazar Alanı içinde işle doğrudan veya dolaylı herhangi bir şekilde ilgilenmeyecektir...*" denilerek söz konusu kısıtlamaların boyutları, taraflardan birinin ortak girişimdeki menfaatinin sona ermesinden sonraki dönemleri de kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

Günümüzde, herhangi bir ortak girişim veya devralma işlemiyle taraflara getirilen rekabet etme yasaklamalarına ticari hayatta yaygın olarak rastlanmaktadır. Herhangi bir ortak girişim şirketi kurmak ve bu oluşumun başarılı bir şekilde

çalışmasını sağlamak, ancak ana işletmelerin konuyla ilgili paylarına düşen uzmanlıklarını ve tüm enerjilerini bu yapı üzerinde yoğunlaştırmalarıyla mümkün olabilecektir. İster sadece araştırma-geliştirme için, ister üretimden satışa kadar dikey bütünlük arz eden tüm faaliyetleri içeren bir amaç için kurulsun, ana şirketlerin ortak girişime doğrudan veya dolaylı olarak rakip olabilecek başka oluşumlar veya faaliyetler içerisinde yer alması, sadece söz konusu şirketin iç dinamikleriyle ilgili sorunlar yaratmakla kalmayıp aynı zamanda piyasadaki diğer aktörler (rakip teşebbüsler, araçlar, nihai tüketiciler vb.) seviyesinde de karışıklıklara yol açabilecektir. Dolayısıyla, bu tür rekabet sınırlamaları ortak girişim kavramının olmazsa olmaz unsurlarından birisi olarak nitelendirilmektedir.

Nitekim rekabet otoriteleri de devralma işlemlerinde, devralan tarafından satın alınan varlıkların (know-how, müşteri portföyü, satış stratejileri vb.) değer ifade eden bir bütün olarak alınması gerektiği esasına dayalı olarak, devreden tarafa getirilen konuyla ilgili faaliyette bulunma sınırlamalarına belli süreler için ve ortak girişimlerde ise ana işletmelere ortak girişim süresi boyunca ve hatta ana firmalardan herhangi birisine ortak girişimdeki menfaatinin sona ermesinden sonra da belli periyodlar için, ilgili pazarda rekabet etme yasakları getiren hükümlere “zorunlu kısıtlamalar” kavramı çerçevesinde olumlu yaklaşımlar sergileyebilmektedirler. Sonuç olarak, söz konusu ortak girişim anlaşmasının 5’inci maddesinde yer alan sınırlamalar, ortak girişimin hayatiyeti bakımından gerekli “zorunlu kısıtlamalar” arasında sayılacağından ortak girişimin kendisinden ayrı bir şekilde telakki edilemeyecektir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, başvuruya konu ortak girişim anlaşmasının 4054 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesi kapsamında bir işlem olduğu ve bu itibarla aynı Kanun’un 8’inci maddesi uyarınca anılan anlaşmaya menfi tespit belgesi verilmesinin uygun olmayacağı sonucuna varılmıştır.

4054 sayılı Kanun’un 5’inci maddesine göre Rekabet Kurulu, 4’üncü madde kapsamına giren anlaşmaların, Kanun’un 5’inci maddesinde belirtilen koşulların tamamını taşıması halinde bu madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilmektedir. 5’inci maddede belirtilen bu koşullar:

- a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,**
- b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,**
- c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,**
- d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması,**

şeklindedir. Yukarıdaki şartların hepsini taşıyan anlaşma, uyumlu eylem ve kararlara en çok 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınabilmektedir.

Başvuruya konu işlemlerle ilgili 12.04.1999 tarih ve D1/1/A.Ö.-99/6 sayılı rapor ile dosya mevcudu bilgi ve belgelerden; söz konusu ortaklık anlaşmasının, daha önce Yibitaş Holding kontrolünde olan üretim tesislerine önemli miktarlarda sermaye ve teknoloji aktarımı yapıldığı ve bu sayede üretim optimizasyonuna gidildiği, bu

etkinlik artışı sayesinde tüketicilerin daha kaliteli ve yaygın sunumlara kavuştuğu, ilgili coğrafi pazarda, teşebbüslerin ortak girişimin teşekkülünden bu yana geçen sürede;

	<u>1994</u>	<u>1995</u>	<u>1996</u>	<u>1997</u>
YLOAÇ	23.30	23.31	22.03	22.67
OYAK	22.42	25.49	26.75	28.49
VICAT	18.45	17.14	17.45	17.95
SET	8.96	7.98	7.35	7.77
RUMELİ	8.46	7.73	6.93	4.41
ZEYTİNOĞLU	7.75	7.90	8.16	7.84
OY-SA	5.40	5.41	5.54	5.44
SABANCI	5.26	5.03	5.80	5.43

şeklinde gerçekleşen satış payları dikate alındığında, pazarda rekabetin boyutlarında önemli miktarda değişiklik olmadığı ve anlaşma metninde taraflara getirilen sınırlamaların “zorunlu sınırlamalar” kavramı içerisinde telakki edildiği göz önünde bulundurulduğunda, yukarıda belirtilen dört şartın da sağlandığı ve dolayısıyla söz konusu anlaşmanın muafiyet alabilme koşullarını taşıdığı kanaatine ulaşılmıştır.

SONUÇ

Ön İnceleme Raporu'ndaki bilgi ve belgeler ile yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında; alıcılar (Lafarge Coppee S.A., Aslan Çimento A.Ş., Agretaş Agrega İnşaat San. ve Tic. A.Ş., Ekmel İnşaat San. ve Tic. A.Ş., Birtaş-Birlik İnşaat San. ve Tic. A.Ş. ve Aslı F. BAŞGÖZ ile Yibitaş Holding A.Ş. ve Gerçek Şahıs Hissedarlar (Erdoğan AKDAĞ, Bilal ŞAHİN, Seyhan Cengiz TURAN, Hayri YILDIZ ve Abdurrahman KARAMANLIOĞLU) arasında 15.04.1994 tarihinde akdedilen ortak girişim anlaşmasına, üretim zincirinin aynı seviyesinde yer alan rakip teşebbüsler tarafından gerçekleştirilmiş ve ortak girişim şirketinin de ana işletmelerle aynı ilgili ürün pazarında faaliyet gösteriyor olması dolayısıyla;

- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesi kapsamında yer alması nedeniyle menfi tespit belgesi verilmesinin uygun olmayacağına,
- Ancak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5'inci maddesinde belirtilen koşulların tamamını sağlaması nedeniyle bildirim konusu ortak girişim anlaşmasına, anlaşmanın bildirim tarihi olan 05.05.1998 tarihinden geçerli olmak üzere 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınmasına,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.